

IJTIMOYIY VA GUMANITAR FANLARNING MUAMMOLARI

Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna

Ilmiy rahbar: Iqtisodiyot kafedrası o'qituvchisi.

Qobilova Charos

Osiyo Xalqaro Universiteti "Iqtisodiyot" yo'nalishi 2-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15512248>

Annotatsiya. Mazkur tezis ishida ijtimoiy-gumanitar fanlarning zamonaviy jamiyatdagi o'rni, ularning rivojlanishidagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan.

Ijtimoiy va gumanitar fanlar inson tafakkuri, axloqiy qadriyatlar, madaniyat va ijtimoiy ong shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, bu sohalarda amaliyotdan uzoqlik, innovatsion yondashuvlarning yetishmasligi, yoshlar orasida qiziqishning pasayishi kabi bir qator dolzarb muammolar mavjud. Tezisda mavjud muammolar tahlil qilinib, ularni hal etish uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish, kadrlar malakasini oshirish kabi aniq taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy fanlar, gumanitar fanlar, muammolar, ta'lim sifati, innovatsiya, fanlararo integratsiya, raqamli texnologiyalar, yoshlar, ijtimoiy ong, amaliyot, zamonaviy ta'lim.

Bugungi globallashuv va axborot asrida jamiyatning barqaror rivojlanishida ijtimoiy-gumanitar fanlar muhim ahamiyat kasb etadi. Bu fanlar inson tafakkuri, qadriyatlari, axloqiy qarashlari va ijtimoiy ong shakllanishida beqiyos rol o'ynaydi. Shunga qaramay, so'nggi yillarda ushbu fanlar tizimida bir qator muammolar mavjud bo'lib, ular ta'lim sifati, fan rivoji va amaliyotga ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur tezis ishida ijtimoiy-gumanitar fanlarning asosiy muammolari, ularning sabablari va yechimlari tahlil qilinadi.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar inson, jamiyat va madaniyatni o'rganishga qaratilgan ilmiy yo'nalishlar yig'indisidir.

Ijtimoiy fanlar: sotsiologiya, psixologiya, siyosatshunoslik, iqtisod, ijtimoiy ish, huquqshunoslik kabilarni o'z ichiga oladi.

Gumanitar fanlar esa falsafa, tarix, tilshunoslik, adabiyot, madaniyatshunoslik, san'atshunoslik, estetika va boshqa sohalarni qamrab oladi.

Bu fanlar yordamida insoniyatning o'tmishi, bugungi holati va istiqboli haqida chuqur tahlil va umumlashmalar amalga oshiriladi.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolaridan biri — ularning amaliy hayotdan yetarlicha uzviy bog‘lanmaganidir. Ko‘plab nazariy tadqiqotlar real ijtimoiy muhitga ta’sir o‘tkaza olmaydi, natijada ular faqat ilmiy doira ichida qolib ketadi Zamonaviy ilm-fan taraqqiyoti fanlararo yondashuvni talab etadi. Biroq ijtimoiy-gumanitar yo‘nalishlarda texnika va tabiiy fanlar bilan hamkorlik hali sust rivojlangan. Bu esa innovatsion tahlil uslublarini joriy qilishda to‘siq bo‘lmoqda.

Yoshlar orasida aniq va texnik fanlarga qiziqish oshib borayotgani kuzatilmoqda. Bunga sabab sifatida mehnat bozorida ustuvorliklar, ijtimoiy-gumanitar fanlar sohasida ish bilan ta'minlanishdagi muammolar ko'rsatiladi. Ko‘plab darsliklar va ilmiy ishlanmalar an'anaviy uslubda, zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalardan foydalanmasdan yozilgan. Bu esa fanlar taraqqiyotini sekinlashtirmoqda.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarga oid zamonaviy, xalqaro miqyosda tan olingan darsliklar soni kam. Aksariyat manbalar eskirgan, yangi g‘oyalarni yetarli darajada yoritmaydi.

Ba'zi o'quv yurtlarida mazkur fanlar bo'yicha yuqori malakali o'qituvchilarning yetishmasligi seziladi. Malaka oshirish kurslari va ilmiy tajriba almashinuvi yetarli darajada emas. Ko‘plab oliy o‘quv yurtlarida gumanitar fanlar ikkinchi darajali deb qaralmoqda, soat hajmi kamaymoqda, bu esa ularning sifatli o‘qitilishiga ta’sir qilmoqda.

Talabalarni real hayotga yaqinlashtiruvchi amaliy mashg‘ulotlar, tadqiqotlar va ijtimoiy loyihalarni ko‘paytirish zarur. Raqamli manbalar, onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellekt imkoniyatlaridan keng foydalanish lozim. Ijtimoiy-gumanitar fanlarni texnik va tabiiy fanlar bilan uyg'un holda o'qitish, masalan, "falsafa va informatika", "psixologiya va sun'iy intellekt" kabi kurslar orqali zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirish mumkin.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning jamiyatdagi rolini tushuntiruvchi mediamateriallar, seminarlar va ilmiy tanlovlar orqali yoshlar orasida qiziqishni oshirish zarur.

Xulosa

Ijtimoiy-gumanitar fanlar jamiyat taraqqiyotining intellektual, madaniy va axloqiy asosini tashkil etadi. Ularning rivojlanishiga to‘siq bo‘layotgan muammolarni hal qilish, ta’lim va ilmiy-tadqiqot tizimini isloh qilish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish orqali bu fanlar yanada dolzarb va samarali bo‘lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar va saytlar ro'yxati

1. Qudratova, G. M. (2025). TEXNOLOGIK PARKLARNING MINTAQA INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(8), 170-178.
2. Sodiqova, N. (2025). IQTISODIYOT FANLARINI O'QITISHDA TALABALAR TEXNIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING AMALDAGI HOLATI VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" *международный научно-методический журнал*, 2(19).
3. Bahodirovich, K. B. (2025, April). STRUCTURE OF THE CASH FLOWS STATEMENT. In *CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY* (Vol. 1, No. 1, pp. 325-330).
4. Алимова, Ш. А. (2025). УСТОЙЧИВЫЕ ЦЕПОЧКИ ПОСТАВОК: ОТ ТРЕНДА К НЕОБХОДИМОСТИ РАСШИРЕННАЯ ВЕРСИЯ. *Modern Science and Research*, 4(5), 76-81.
5. Toshov, M. H. (2025). SANOAT KORXONALARIDA MEHNATGA HAQ TO'LASH TIZIMINI BOSHQARISH. *Modern Science and Research*, 4(4).
6. Azimov, B. (2025). METHODS AND MODELS FOR ASSESSING THE SOCIO-ECONOMIC EFFICIENCY OF REGIONAL INNOVATION INFRASTRUCTURE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 685-691.
7. Ikromov, E. I., & Safarova, J. (2025). O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI HUDUDLARDA RIVOJLANTIRISHI ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, 4(4), 421-428.
8. Raxmonqulova, N. O. (2025). DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY ON A GLOBAL SCALE AND THE EXPERIENCE OF COUNTRIES. *SHOKH LIBRARY*.
9. Shadiyev, A. X. (2025). MINTAQANING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(7), 145-150.
10. Naimova, N. (2025). THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON MODERN ECONOMIC PROFESSIONS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 153-155.
11. Bazarova, M. (2025). FEATURES OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF INNOVATION RISK MANAGEMENT OF AN EDUCATIONAL ORGANIZATION

- IN THE PROCESS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF ACTIVITIES. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 161-164.
12. Jumayeva, Z. (2025). THE ROLE OF MICROECONOMIC ANALYSIS IN ENHANCING ECONOMIC EFFICIENCY THROUGH MARKET EQUILIBRIUM ANALYSIS. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 634-637.
13. Bobojonova, M. (2025). GREEN ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN AND ITS OPPORTUNITIES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 592-595.
14. Jumayeva, Z. (2025). THE FORMATION OF THE GREEN ECONOMY CONCEPT, STAGES OF DEVELOPMENT AND ITS RELEVANCE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 262-266.
15. Ibragimov, A. (2025). TAX POLICY AND IMPACT ON ECONOMIC DEVELOPMENT. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 259-261.
16. Djurayeva, M. (2025). ISSUES OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 596-598.
17. Umarova, H. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA KORXONA RISKLARINI BOSHQARISH VA BAHOLASH AMALIYOTI TAHLILI. *Modern Science and Research*, 4(5), 158-161.
18. Aslanova, D. (2025). CHALLENGES OF IMPLEMENTING MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES IN THE TOURISM INDUSTRY. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 119-121.
19. Rajabova, D. (2025). SPECIFIC FEATURES AND FACTORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE ENVIRONMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(2), 474-479.
20. Игамова, Ш. З. (2024). МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. *Gospodarka i Innowacje*, 43, 335-340.
21. Akramova, O. (2025). FOREIGN COUNTRIES IN EXPERIENCE INVESTMENT ATTRACTIVENESS INCREASE MECHANISMS AND UZBEKISTAN IN PRACTICE USE OPPORTUNITIES. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(1), 395-398.

22. Jumayev, B. (2025). BIG DATA: CUSTOMER CREDIT ANALYSIS USING DIGITAL BANKING DATABASE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 1056-1059.
23. Gafarova, D. (2025). INNOVATION POLICY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 165-167.
24. Raximova, L. (2025). DIRECTIONS AND PRIORITY FEATURES OF THE TRANSITION TO THE "GREEN ECONOMY". *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 156-160.